

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 23. juni 2022 av Høyesterett i avdeling med

justitiarius Toril Marie Øie
dommer Ragnhild Noer
dommer Knut H. Kallerud
dommer Wenche Elizabeth Arntzen
dommer Espen Bergh

HR-2022-1259-A, (sak nr. 22-010339STR-HRET)
Anke over Eidsivating lagmannsretts dom 2. november 2021

A (advokat Brynjulf Risnes)

mot

Påtalemyndigheten (konstituert statsadvokat Daniel Sollie)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer Noer:

Sakens bakgrunn og saksgang

- (2) Saken gjelder straffutmåling for oppbevaring av blant annet amfetaminolje, som er et stoff som brukes for å produsere amfetamin til rusformål. Spørsmålet er særlig hvordan man beregner mengden amfetamin ved beslag av amfetaminolje.
- (3) A ble ved Romerike og Glåmdal tingretts dom 25. juni 2021 dømt for oppbevaring av «en meget betydelig mengde» narkotika, jf. straffeloven § 232 andre ledd første straffalternativ, jf. § 231 første ledd. Han ble også dømt for kjøring i påvirket tilstand, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd. Straffen ble satt til fengsel i 9 år og 6 måneder. Han ble videre dømt til inndragning av diverse gjenstander. Dommen har slik domsslutning:
- «1. A, født 00.00.1984, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 annet ledd første straffalternativ, jf. § 231 første ledd og vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 22 første ledd til fengsel i 9 – ni – år og 6 – seks – måneder, jf. straffeloven § 79 bokstav a. Varetekt kommer til fradrag med 239 – tohundreogtrettini – dager, jf. straffeloven § 83.
 - 2. I medhold av straffeloven § 69, jf. § 75, inndras til fordel for statskassen Melissa digital vekt (beslag A5), Blackberry og Nokia telefon (beslag A9), Myweight sort digital vekt (beslag A11), 25 kg. sekk med magnesium sulfat (beslag B8), 6 poser 1 kg. magnesium sulfat (beslag B8) og 1 kanne med ca. 3,5 liter svovelsyre (beslag B9).»
- (4) A anket til lagmannsretten over straffutmålingen. Eidsivating lagmannsrett besluttet å behandle anken, men bestemte at tingrettens bevisvurdering når det gjaldt hendelsesforløpet, ikke skulle prøves.
- (5) Eidsivating lagmannsrett forkastet anken over straffutmålingen ved dom 2. november 2021. Dommen er avsagt under dissens. Et mindretall på to meddommere stemte for en straff på 7 år og 2 måneder.
- (6) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen. Hans syn er at lagmannsrettens dom bygger på befatning med et for høyt kvantum amfetamin.

Mitt syn på saken

Faktum

- (7) Ved ransaking av As eiendom 6. november 2020 ble det funnet 0,9 kilo amfetamin i pulverform med normal styrkegrad og to kanner inneholdende til sammen 13,6 kilo amfetaminolje. A er dømt for å ha oppbevart pulveret og amfetaminoljen og for kjøringen i ruspåvirket tilstand.

- (8) Spørsmålet i saken er hvilken mengde amfetamin som skal legges til grunn ved straffutmålingen.
- (9) Amfetaminolje – også kalt amfetaminbase – er ifølge rapport fra Kripos av 11. mai 2022 ikke egnet til å bruke som rusmiddel. Oljen har en ubehagelig lukt og smak og kan gi etseskader om den drikkes. For å få den brukbar til rusformål blandes oljen med syre slik at amfetamin felles ut i ren form til et salt – amfetaminsulfat. Sulfatet blandes så med et tilsetningsstoff. Denne blandingen kan deles opp i doser og selges til rusbruk i pulverform. For tiden er normal styrkegrad på amfetamin i pulverform opplyst å være rundt 30 prosent.
- (10) Tingretten fant det bevist at A skulle bruke amfetaminoljen til å lage amfetamin i pulverform. I huset hans var det blant annet svovelsyre og magnesium, som kan brukes til å blande med amfetaminsulfat, samt vakuumpakkemaskin, vekt og vernemaske.
- (11) De to kannene med amfetaminolje hadde en styrkegrad på henholdsvis 63 og 61 prosent amfetamin. I bearbeidet form ville dette utgjøre vel 38,5 kilo amfetamin i pulverform med normal styrkegrad. Totalt ble det dermed funnet stoff i huset som etter bearbeiding ville tilsvare vel 39,4 kilo amfetamin med normal styrkegrad.
- (12) Avhengig av mengden stoff i hver dose, ville dette ifølge tingretten kunne bli mellom 53 000 og 200 000 brukerdoser og kunne gi en inntekt på mellom 5,4 og 16 millioner kroner ved salg.

Metode for mengdeberegningen

- (13) Det kan tenkes ulike måter å beregne hvilken mengde amfetamin A skal straffes for. Spørsmålet er hva man skal ta utgangspunkt i ved beregningen:
- Vekten av amfetaminolje i flytende form med et innhold på vel 60 prosent amfetamin
 - Vekten av utskilt amfetaminsulfat i ren form
 - Vekten av amfetaminblanding med alminnelig styrkegrad på rundt 30 prosent
- (14) De ulike metodene vil kunne få betydning for straffen. Det har sammenheng med at mengden amfetamin man kommer fram til, kan variere avhengig av hvilket stoff man beregner ut fra og hvordan man tar hensyn til styrkegraden.
- (15) Praksis fra lagmannsrettene er sprikende. Til dels er det tatt utgangspunkt i mengden amfetaminolje og så justert for markert høyere styrkegrad enn det som er vanlig. Til dels er mengden stoff beregnet ut fra hvor mye salgbar amfetaminblanding som oljen potensielt kan bli.

Rettslige utgangspunkter

- (16) Straffenivået for befatning med narkotika skal gjenspeile «de potensielle skadevirkninger som er knyttet til spredningen av stoffet», jf. Rt-2008-1373 avsnitt 10. Dette avhenger først og fremst av mengden stoff og stoffets virkninger.

- (17) Stoffets styrkegrad tas normalt bare i betraktning der det er et markert avvik fra det som må anses normalt, jf. Rt-2007-961 avsnitt 37 og Rt-2008-1373 avsnitt 10.
- (18) Korrigeringen for et markert avvik i styrkegrad skjer etter en samlet, skjønsmessig vurdering, jf. sistnevnte dom avsnitt 11. Avviket kan tillegges vekt selv om tiltalte ikke var kjent med den unormale styrkegraden, jf. Rt-2015-1124 avsnitt 18.

Metodevalg i saken her

- (19) Spørsmålet er så hvordan disse utgangspunktene skal anvendes ved beregningen av mengden amfetamin i amfetaminolje. Høyesterett har tidligere hatt én sak om amfetaminolje, Rt-2005-1524. I avsnitt 32 heter det:
- «Det vart innført 6,6 liter amfetaminolje. I tillegg vart det innført eit kvantum svovelsyre, som skulle blandast med det narkotiske basisstoffet for å gje rein amfetamin. Lagmannsretten har kome til at mengda rein amfetamin ville bli minst 7,4 kg. Eit vitne frå Nye KRIPOS hadde rekna om til ‘vanlig styrkegrad på brukernivå’ ut frå ein styrkegrad på 35 prosent. Lagmannsretten har ikkje gjort noka slik utrekning, og heller ikkje eg kan sjå at det er nødvendig. Ved ei samanlikning med andre saker vil mengda omrekna rein amfetamin i dei sakene gi godt nok vurderingsgrunnlag.»
- (20) Høyesterett foretok altså ingen omregning til salgbart stoff, men tok utgangspunkt i mengden ren amfetamin. Grunnen til dette er imidlertid ikke nærmere forklart ut over at det i den saken ikke var «nødvendig».
- (21) I Rt-2009-279 behandlet Høyesterett for første gang straffen for dyrking av hasjplanter. Også dette gjelder materiale som må produseres og bearbeides for å kunne bli egnet til bruk. I dommen avsnitt 15 og 16 uttaler Høyesterett at man bør ta utgangspunkt i produksjonspotensialet til hasjplantene, ikke i mengden beslaglagt stoff, jf. avsnitt 15, der det heter:
- «Det er etter mitt syn flere forhold som tilsier at man i tilvirkningstilfellene har et noe mindre fokus på stoffmengde på beslagstidspunktet, og snarere tar utgangspunkt i produksjonskapasiteten, slik denne kommer til uttrykk i antall planter. Jeg peker på at for en virksomhet som er i gang, representerer de levende cannabisplantene et produksjonspotensial. Forsettet vil gjennomgående dekke realisering av dette potensialet i hvert fall frem mot én høsting. ...»
- (22) Dette er fulgt opp i seinere praksis, jf. Rt-2009-518, Rt-2010-1011 og HR-2016-591-A.
- (23) Vår sak gjelder ikke dyrking av cannabisplanter, men omdanning av amfetaminolje til amfetamin egnet for rusformål. Som for fremstilling av hasj av cannabisplanter, er dette ikke spesielt vanskelig. Kripos skriver i sin rapport at prosessen er enkel og «krever minimalt med ressurser eller kunnskaper».
- (24) Også Høyesteretts dom i Rt-2012-1316 gir støtte for at det ved omregning fra ubearbeidet stoff kan ses hen til den mengden brukbar narkotika som stoffet kan gi opphav til, jf. avslutningsvis i avsnitt 15:

«For stoff med slik renhet at det i praksis ikke kan benyttes uten bearbeidelse er det aktuelt å se hen til hvor stort kvantum brukbart stoff med alminnelig styrkegrad som kunne fremstilles, eventuelt hvor mange rusdoser virkestoffet ville utgjøre.»

- (25) Lagmannsrettens flertall i vår sak mente at omregning til salgbart amfetamin var «nødvendig for å fange opp alvoret i den økte spredningsfaren som knytter seg til siktedes bearbeidelsesopplegg». Jeg er enig i dette. Skadepotensialet er her knyttet til mengden ferdig stoff som var ment produsert. Rettspraksis fra Høyesterett de senere årene gir etter mitt syn støtte for denne tilnærmingen. Som i narkotikasaker generelt må det ved omregningen tas utgangspunkt i en renhetsgrad innenfor normalområdet. Å fastsette straffen basert på mengden amfetaminolje korrigert for høy styrkegrad eller basert på ren amfetamin med et skjønnsmessig tillegg for styrkegrad, ville i praksis gi en lavere stoffmengde. Det ville ikke gjenspeile alvoret i domfeltes plan om å produsere en stor mengde brukerdoser amfetamin for salg.

Utmåling av straff

- (26) A er en 38 år gammel mann som skal straffes for oppbevaring av en mengde stoff som tilsvarer snaut 40 kilo amfetamin med normal styrkegrad. Strafferammen for befatning med en betydelig mengde narkotika er fengsel i 15 år, jf. straffeloven § 232 andre ledd.
- (27) A må anses som hovedmann. Det er ikke avdekket andre involverte i saken.
- (28) Jeg er enig med lagmannsretten i at straffen for den som har hatt en så sentral rolle som her ved oppbevaring av stoff tilsvarende snaut 40 kilo amfetamin, er fengsel i rundt 12 år. Jeg viser til Rt-2010-1283, der Høyesterett sa at straffen for en som hadde innført 40 kilo amfetamin, ville «ligge nærmere 10 år enn 12 år» på grunn av mannens «mer begrensede rolle», jf. avsnitt 25 og 26. Resultatet har også støtte i Rt-2009-868 avsnitt 11, der Høyesterett la til grunn at en straff av fengsel i 12 år var riktig utgangspunkt for oppbevaring og forsøk på innførsel av 48 kilo amfetamin.
- (29) Motivet for oppbevaringen var ifølge A å tjene penger som han skulle sende til sin sønn og hans mor i Litauen. Dette kan ikke vektlegges i formildende retning.
- (30) A tilsto forholdet. Ifølge aktor har dette forenklet etterforskningen og domstolsbehandlingen av saken på en slik måte at det bør gis en strafferabatt på 20 prosent.
- (31) Jeg er etter dette enig med lagmannsretten i at straffen settes til fengsel i 9 år og 6 måneder. Kjøringen i ruspåvirket tilstand utgjorde isolert sett bare et bøteforhold og er uten betydning for straffen. Anken må da forkastes.
- (32) A har nå sittet 602 dager i varetekt, som kommer til fradrag i straffen.
- (33) Jeg stemmer for denne

D O M :

Anken forkastes.

Varetektsfradraget utgjør 602 – sekshundreogto – dager.

- (34) Dommer **Kallerud:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (35) Dommer **Bergh:** Likeså.
- (36) Dommer **Arntzen:** Likeså.
- (37) Justitiarius **Øie:** Likeså.
- (38) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Varetektsfradraget utgjør 602 – sekshundreogto – dager.